

TOPLUMSAL DEĞİŞME

TOPLUMSAL DEĞİŞME

- Toplumsal değişme; toplumsal ilişkilerde, sosyal kurumlarda, sosyal tabakalaşma biçimlerinde kısacası sosyal yapılarda meydana gelen farklılaşmadır.
- Yani bir sosyal yapıdan başka bir sosyal yapıya geçiştir.
- **Mesela;** geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçiş, sosyalist ekonomik sistemden kapitalist ekonomik sisteme geçiş birer toplumsal değişmedir.

Toplumsal Değişme ve İlişkiler.

TOPLUMSAL DEĞİŞMENİN ÖZELLİKLERİ

1. Her toplumda görülür.
2. İlerlemeler biçiminde olabildiği gibi gerilemeler biçiminde de olabilir.(Tek yönlü değişmez.)
3. Toplumsal yapının her alanında aynı anda gerçekleşmez.
4. Belirli bir alandaki değişme zincirleme olarak diğerlerini de yansıtır.
5. Toplumsal yapının öğeleri arasında karşılıklı etkileşime yol açar.
6. Fiziksel çevre etkenlerinden ya da toplumsal çevre etkenlerinden kaynaklanır.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

1. Fiziki çevre faktörü:

- İklim özellikleri (kuraklık, soğuk, sıcak olması),
- doğa ve afet olayları (deprem, tsunami, su baskınları),
- yeryüzü şekilleri (arazinin dağlık, engebeli, düz olması),
- toprağın özelliği (verimli olup olmaması),
- yeraltı ve yer üstü zenginliklere sahip olup olmaması vb. insanların yaşantıları üzerinde birçok etkide bulunurlar.
Mesela; Eskimoların tüm hayatını, iklim şartlarına göre düzenlemesi, Mısır ve Mezopotamya uygarlıklarının verimli su kaynaklarının çevrelerine yerleşmeleri gibi.
- **Örneğin:** 17 Ağustos Depreminin ardından Türkiye'de yerleşim birimlerine yaklaşımın değişmesi.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

2. Ekonomi:

- Toplumsal değişmeye etki eden en önemli faktörlerdendir.
- Benimsenen ekonomik sistemler, üretim, tüketim ilişkileri ve işbölümünün niteliği, enflasyon, deflasyon gibi yapısal bozukluklar toplumsal değişmeyi etkiler. **Mesela;** ekonomik krizler işsizliğin artmasına, bilim ve teknolojide durgunluklara, sosyal patlamalara, göç olgusunun ortaya çıkmasına veya artmasına neden olmaktadır.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

3. Modernleşme:

- Modernleşmede; bilim, teknoloji, ekonomi vb. alanlarda daha ileri kabul edilen ülkelerin etkisi çok fazladır. Bu nedenle modernleşme daha ziyade gelişmiş ülkelerdeki yeniliklerin taklit edilmesi ya da benimsenmesi esasına dayanır.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

4. Küreselleşme:

- Ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel ve politik açılardan küresel bütünleşmenin artması, yerel olanın ortadan kalkması veya önemini yitirmesine **küreselleşme** denir.
- Toplumsal kimliğin, aidiyet bağının çözümlmesi gibi olumsuz etkilerinin yanında;
- nitelikli insan yetiştirilmesi, mevcut uygarlığın yeniden şekillendirilmesi, başta eğitim ve sağlık olmak üzere toplumlar arası paylaşımın artması gibi olumlu etkileri de vardır.

Küresel ısınma sonucu her yer solar altında kalacakmış...

Yaşamın suda başlayıp, su da son bulması mantıklı gözüküyor...

Beris da

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

- **5. Bilim ve Teknoloji faktörü:**
- Teknoloji, insanların doğa üzerindeki egemenliğini arttırarak işbölümü, otomasyon, şehirleşme vb. sağlayarak büyük değişmelere neden olmuştur. İnsan ilişkilerini, normları, kurumları, değerleri, düşünüş biçimlerini ciddi düzeyde etkileyerek değiştirmiştir.
- **Mesela;** makineleşmenin kentleşmeye, kentleşmenin de kadının iş hayatına atılmasında etkili olması gibi.

Resim 6.4

Şimdi
Bakkala su almaya
gideyim. Şu anda
New York'tayım ve bir
mağazadan CD alıyorum.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

- **6. Kültür faktörü:**
- Toplumların değerleri, normları, örf ve adetleri, alışkanlıkları, inançları vb. birer kültür unsuru olarak değişmeyi etkiler.
- Özellikle evrensel maddi kültür unsurları, toplumların kültürünü olumlu ya da olumsuz değiştirmektedir.
- Örneğin: toplumsal hoşgörünün artmasıyla birlikte Türkler ve Yunanlılar arasındaki birbirlerine düşmanca yaklaşımlarının azalması.

Niçin kendinizi
yenilemiyorsunuz?

ÇÜNKÜ
BİZDE ÂDET BÖYLEDİR!

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

- 7. Demokratikleşme:
- Demokrasinin egemen olduğu toplumlarda toplumsal değişim daha sağlıklı ve planlı bir şekilde gerçekleşir.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

- **8. Demografi faktörü:**
- Nüfusun miktarındaki, yapısındaki ve niteliğindeki (eğitim seviyesi, çalışanların sayısı, cinsiyet dağılımı vb.) değişmeler toplumsal değişmeden bağımsız değildir.
- **Mesela;** hızlı nüfus artışı, ekonomik büyümeyi engellemekte, insanların milli gelirden daha az pay almalarına neden olabilmektedir.
- **Örneğin:** Türkiye'nin doğusundaki şehirlerden batısındaki şehirlere doğru olan göçler sonucunda, batıdaki şehirlerde ucuz işgücünün artması ve buradaki ticaretin gelişmesi, doğudaki şehirlerde işgücü yetersizliği nedeniyle ekonomik durgunluğun başlaması.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

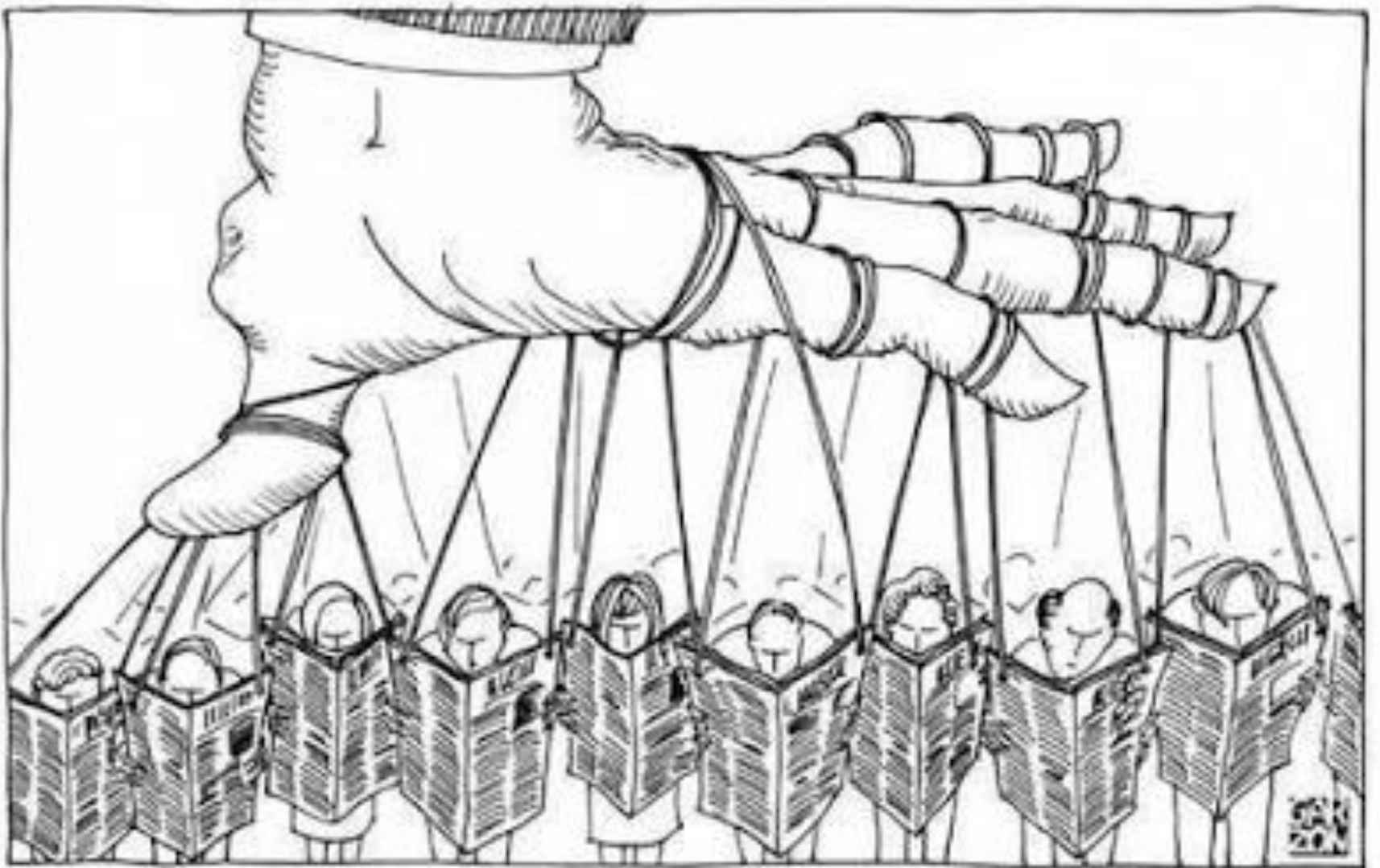
- **9. Kitle iletişim araçları:**
- Teknolojik boyutu yüksek olan kitle iletişim araçları bilgi akışını hızlandırarak, bilgi çağına geçişte etkili olmuştur ve insanlar arasındaki etkileşimi artırmıştır.
- Kitle iletişim araçları sayesinde toplumların yapıları birbirlerine benzemeye başlamıştır.
- Tüketim alışkanlıklarının oluşturulması, beğenilerin, ilgilerin oluşturulması kitle iletişim araçları sayesinde olmaktadır.

Toplumsal Değişmeyi Etkileyen Faktörler

- 10. İnsan faktörü:
- İnsanları yönlendirebilen insanlar (özellikle liderler) toplumsal değişimde etkilidirler.
- **Mesela;** Atatürk, Gandhi.

BİLİM, TEKNOLOJİ VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

- Bilim ve teknolojideki gelişmeler, 20.yyda baş döndürücü bir hızla gelişmiş ve insanların hayatlarını ciddi düzeyde kolaylaştırmıştır.
- Seri üretim sayesinde üretim iyice artmış bu da ihtiyaçların karşılanması, dağıtılması, paylaşılması gibi sorunların çözümünü kolaylaştırmıştır.

**BANA BAK
ÇOCUK
BUNDAN BÖYLE
OKUL YOK,
DERS YOK,
YEMEK YOK,
UYKU YOK,
DIŞ FIRÇALAMA YOK,
KIL YOK, TÜY YOK,
BEN NE DERSEM
O OLACAK
TAMAMMI...**

BİLİM, TEKNOLOJİ VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

- Bilim ve teknolojinin ekonomi kurumunun üzerindeki bu etkilerinin yanında eğitim, sağlık ve özellikle Kitle iletişim alanlarındaki etkileri büyüktür.
- Özellikle kitle iletişim alanında çığır açıcı yenilikler gerçekleşmiştir.
- Kitle iletişim araçlarının (TV, internet, telefon vb.) hızla gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla toplumlar kültür emperyalizmine açık hale gelmiş ve yerel kültürler ortadan kalkmaya başlamıştır.
- Ayrıca bu nedenle birçok milli kültür “tek tipleşme” tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

MELEK HANIM FEYSBUKDA YOK
MUSUNUZ?.. ARADIM TARADIM,
BULAMADIM SIZI...

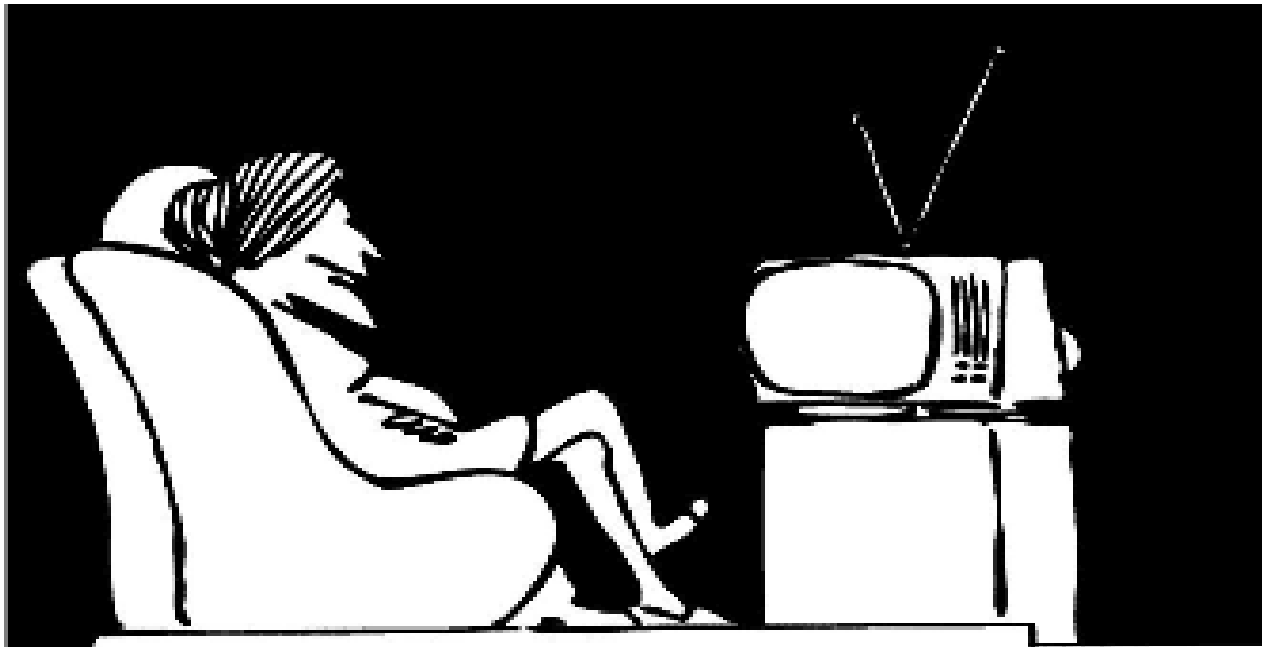
"MELEK GENÇ" DİYE
KAYITLI DEĞİLİM
MUSTAFA BEY.
"ANGEL YOUNG"
DİYE KAYITLIYIM...
ÇOK RAHATSIZ
EDİYORLAR DA...

BİLİM, TEKNOLOJİ VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

Kitle iletişim araçları, insanlar arası ilişkileri ciddi düzeyde etkilemiştir:

- Artık insanlar yüz yüze iletişimi iyice azaltarak birçok konuyu, işini, ilişkisini telefon ve internet üzerinden yapmaya başlamıştır.
- Bu durum sosyal ilişkileri temelinden sarsmaya başlamıştır
- Komşuluk, arkadaşlık, akrabalık ilişkileri zayıflamıştır.
- Artık internet ve televizyon üzerinden evlilikler bile yapılmaya başlanmıştır.
- Kitle iletişim araçlarındaki yenilikler bireylerin gerek aile gerekse toplum içindeki sosyalleşme sürecini de olumsuz yönde etkilemeye başlamıştır.

ÖYLE
YALNIZIM KI...

-AŞUET-

MODERNLEŞME

- Modernleşme geniş kapsamlı bir değişim sürecidir.
- Modernleşme; toplumların yaşadıkları çağın niteliklerine ve gerekliliklerine sahip olabilmeleri adına tüm yapılarında değişim göstermesidir.
- Yani modernleşme; az gelişmiş ülkelerin, sosyal, siyasal, ekonomik, bilimsel, kültürel vb. bakımdan kendilerinden daha ileri derecede olan ülkelerin modelini benimsemeleri ve onlara benzeme sürecidir.
- Kısacası onların modeline uygun değişim gösterme süreçleridir.
- Bu açıdan modernleşme değişmenin özel bir şeklidir.

KÜRESELLEŐME (GLOBALLEŐME)

- **KüreselleŐme**; ulusal düzeydeki bütün faaliyetlerin dünya düzeyine aktarılması yani uluslararası bir niteliğe kavuŐmasıdır.
- KüreselleŐme; Őlkelerin sahip oldukları milli ve manevi değerlerin dünya ölçeğinde yayılması, farklılıkların bir bütünlük ve uyum içinde ortadan kalkması ve dünyanın “**küresel bir köy**” haline gelmesidir.

KÜRESELLEŐME (GLOBALLEŐME)

- Ayrıca küreselleŐme, kapitalizmin dünyayı homojenleŐtirdiĐi, heterojen farklılıkları yok ederek bir bütünsellik sağladığı, artık herkesin kaderinin ortak bir "**küresel dünyanın**" oluşumuna bağlandığı tezi üzerine kuruludur.
- Diğer taraftan küreselleŐme sosyolojik, ekonomik, kültürel ve siyasal anlamda dünyaya açılma ve dünya ile bütünleşme olarak da tanımlanabilmektedir.

KÜRESELLEŐME (GLOBALLEŐME)

- Özellikle bilginin küresel düzeyde paylaşılması ve yayılması küreselleŐme olgusunun ortaya çıkmasında temel etkenlerden biridir.
- Günümüzde biliŐim teknolojilerinin ucuzlaması ve yaygınlaşması bilgi akışını hızlandırmıŐ, zaman, mekân ve mesafe algılamalarını deĐiŐtirmiŐ, kültürleŐme sürecine ivme kazandırarak küresel değerlerin oluŐmasına zemin hazırlamıŐtır.
- Toplumun yapılarında meydana gelen gelişmeler; nüfusun farklılaŐması, aile biŐimleri ve yaşam tarzlarının değişmesi küreselleŐmenin yol aŐtıĐı önemli sonuçlardan sadece bazılarıdır.

Sanayi Öncesi Toplumlarda Sanayileşme İle

Meydana Gelen Önemli Bazı Değişmeler:

- Tüketim için üretimin yerini, pazar için üretim alır.
 - Ticaretle, küçük işletmelerin yerini büyük işletmeler alır.
 - El zanaatları giderek yok olurken yerini büyük çapta üretim yapan makinelere dayalı üretim alır.
 - Ulaşım ve iletişim olanakları gelişir.
 - Kırsal kesimden kentlere hızlı göç yaşanır.
 - Dinsel eğitimin yerini laik eğitim alır.
 - Baskıcı siyasal yapılar, demokratik yapıya dönüşür.
 - Aile yapısı ataerkil aileden, yoğun olarak çekirdek aileye dönüşür.
 - Yüz yüze birincil ilişkilerin yerini ikincil ilişkiler alır.
 - Uluslararası ekonomik ve kültürel ilişkiler artar.

ÖRNEK 1:

Üretimde otomasyon ve uzmanlaşmanın yaygınlaşması, farklı niteliklere sahip olan bir işgücü ihtiyacını doğurmuştur. Bu da eğitimde bir işe veya mesleğe hazırlayıcı faaliyetlerin yaygınlaşmasına yol açmıştır.

Bu durum, toplumsal kurumların değişmesiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine örnek olabilir?

- A) Toplumsal kurumların hızla değişmesi bunalımlara yol açar.
- B) Yerleşik toplumsal kurumlar diğerlerinden daha yavaş değişir.
- C) Toplumsal kurumlardan birindeki değişme, diğerlerini de değiştirmeye zorlar.
- D) Toplumsal kurumların değişmesinde kendi iç dinamikleri önemli bir rol oynar.
- E) Değişme süreci içindeki bir kurumun bazı işlevlerini diğer toplumsal kurumlar üstlenir.

ÖRNEK 2:

Toplumsal ögelerin değişme hızları birbirinden farklıdır. Bu yüzden belli bir zaman aralığında, bazı toplumsal ögeler hızla değişerek farklılaşırken bazı ögelerde çok az değişiklik görülür.

Bir toplumda gözlenebilecek aşağıdaki durumlarda hangisi bu görüşle açıklanabilir?

- A) Geleneksel ve çağdaş özelliklerin bir arada bulunması
- B) Toplumsal değişimin kararlı ve sürekli olması
- C) Toplumda olup bitene karşı duyarlılığın artması
- D) Kişisel ve yüz yüze ilişkilerin yaygınlaşması
- E) Bazı toplumsal kurumların birden çok işlevi yerine getirmesi

ÖRNEK 3:

Gerçeklerin durmadan değiştiği, değişmeyen toplumsal düzen ve düzenlemelerden söz edilemeyeceği bir dünyada yaşıyoruz. Kurumları, kuralları, inanç ve kanıları kutsal, dokunulmaz ve değişmez şeyler saymak artık mümkün değildir. Bu nedenle toplumda tek değişmez kural, her yurttaşı eğitmek ve onların yaşamın her yönünü özgürce tartışabilecekleri bir ortam sağlamak olmalıdır. **Buna göre, günümüz toplumunun gerektirdiği niteliklerde insanlar yetiştirebilmek için, Atatürk'ün aşağıdaki sözlerinden hangisinin toplumda ilke olarak benimsenip uygulanması gerekir?**

- A) Yurtta sulh, cihanda sulh.
- B) Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür.
- C) Denebilir ki, hiçbir şeye muhtaç değiliz, yalnız tek bir şeye çok ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak.
- D) Cumhuriyet, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.
- E) Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.

ÖRNEK 4:

Sanayileşmiş toplumlarda, kadınların statü ve rollerinde, ev dışında çalışmaya başlamalarıyla birlikte önemli değişimler olmuştur. Kadınlar bir yandan toplumda erkeklere özgü kabul edilen, iş, statü ve rollere sahip olurken, diğer yandan ailede alınan kararlara da aktif olarak katılmakta, ev işlerinde ve çocuk bakımında babanın da sorumluluk almasını istemektedirler. Bu durum erkek egemenliğinin giderek azalmasına yol açmaktadır.

Sanayileşmeyle birlikte ailenin otorite yapısında görülen bu değişimin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kadının ekonomik bağımsızlık kazanması
- B) Ailenin, bazı görevlerini diğer kurumlara devretmesi
- C) Eşlerin benzer sosyokültürel etkinliklere yönelmeleri
- D) Kadının daha az çocuk sahibi olması
- E) Eşler arasındaki duygusal bağın güçlenmesi

ÖRNEK 5:

Eskiden, aşıklar diyar diyar gezerek halkın dertlerinin duyurulmasına aracılık ederlerdi. Kars yöresinden bir aşık, köyündeki yoksulluğu şiirlerine, türküsüne döküp diğer insanlara ulaştırırdı. Bugün basın ve televizyon var. Bu nedenle, ülkemizde aşık geleneği sona eriyor.

Bu parçada, aşık geleneğinin son bulması aşağıdakilerden hangisine bağlanmaktadır?

- A) Toplumsal gereksinimlere
- B) Teknolojik değişmelere
- C) İşbölümündeki farklılaşmalara
- D) Bilgi birikimindeki çeşitlenmelere
- E) Bireyler arası dayanışmanın azalmasına

ÖRNEK 6:

Aşağıda, bazı durumlar ve bunlarla ilgili atasözleri verilmiştir.

— Acısı yeni olan birinin üzüntüsünü artıracak söz ya da davranışlardan kaçınmak gerektiğini belirtmek için “Açık yaraya tuz ekilmez.” denir.

— Yetersiz koşullarda yapılacak işin verimli olamayacağını anlatmak için “Ay ışığında ceviz silkelenmez.” denir.

— Bir işi sonuçlarıyla birlikte tekrar tekrar düşünüp, dikkatle planladıktan sonra yapmak gerektiğini anlatmak için “Dokuz ölç, bir biç.” denir.

Bunlar, atasözlerinin hangi işlevini örneklendirmektedir?

- A) Toplumsal bir olayı değişik yönleriyle açıklama
- B) Toplumda, önyargılı davranışların yaygınlaşmasını önleme
- C) Toplumun deneyim ve gözlemlerini aktarma
- D) Toplumdaki ortak özlemleri yansıtma
- E) Toplumsal değerleri, günün koşullarına uygun hale getirme

ÖRNEK 7:

Otomobil icat edildikten sonra, trafik akışını sağlayacak yeterli genişlikte yollar yapılmıyadı, otomobil - yaya ilişkisini düzenleyecek kurallar konmıyadı belki de otomobil insanlar tarafından kabul görmeyecek, bu denli yaygınlaşmıyacaktı.

Buna göre, teknolojik gelişmelerin kabul görmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Çevrenin ve toplu yaşamın yeniliklerle uyumlu hale getirilmesine
- B) Sorun yaratabilecek teknolojik değişmelerin engellenmesine
- C) Çevrenin düzenlenmesinde ekonomik olanaklardan yararlanılmasına
- D) Değişmeye neden olan etkenlerin açıklanmasına
- E) Sorunların çözümünde önceki deneyimlerden yararlanılmasına

ÖRNEK 8:

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra çok hızlı bir gelişme sürecine giren Japonya'da ekonominin büyümesiyle hizmet talebi arttı, kadınlar daha kolay iş bulmaya başladı. Bugün çalışanların %40'ını oluşturan kadınlar için Konfüçyüs'ün "Gençliğinde babana, yetişkinliğinde kocana, yaşlılığında oğluna hizmet edeceksin." ilkesi önemini hızla yitiriyor, eski geleneklerin etkisi ve görücü usulü evlilik azalıyor. Kadın çağdaş dünyada erkeklerle aynı statüye ulaşıyor.

Bu parçada sözü edilen durum aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Ulusal amaçların ekonomik gelişme üzerindeki etkisine
- B) Siyasal yönetimdeki değişimin ulusal amaçlar üzerindeki etkisine
- C) Ekonomik değişimin toplumsal değerler üzerindeki etkisine
- D) Toplumsal değerlerdeki değişimin eğitim sistemi üzerindeki etkisine
- E) Ekonomik gelişimin siyasal yönetim üzerindeki etkisine

ÖRNEK 9:

Zanaatkarlar atölyelerde insan nüfusuna yetecek miktarda üretim yapamıyorlardı. Bunun sonucu olarak, fabrika tarzı, seri ve bol üretime geçildi.

- Artan üretimi karşılayacak hammaddeyi ve enerjiyi bulma ve ürün fazlasını başka ülkelere gönderme isteği, taşımacılığı ve petrolün önem kazanmasını sağladı.
- Üretimin ve bilgilerin artması, insanlara bir an önce hem ürünlerin tanıtılmasını hem de bilgilerin iletilmesini gerektirdi. Bu da iletişim devrimini doğurdu.

Yukarıda verilenlere göre, toplumsal değişmeye neden olan temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan gereksinimleri
- B) Yönetim yapısı
- C) Hızlı nüfus artışı
- D) Kültürel ilişkiler
- E) Toplumsal dayanışma

TOPLUMSAL GELİŞME

- **Toplumsal gelişme**, bir toplumda belli ölçütlere göre ileriye doğru bir değişmeyi (sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. alanlarda) ifade eder.
- Toplumsal gelişme, toplumsal yapıyı oluşturan birçok öğenin ileriye doğru değişip bir araya gelmesiyle oluşur. Yani bu öğeler tek başına değil, hep birlikte gerçekleştiği zaman toplumsal gelişmeden söz edebiliriz
- Toplumsal gelişmeye örnek olarak; milli gelirin artması ve dengeli dağılımını verebiliriz.

Toplumsal Gelişmenin Unsurları

- **a) Ekonomik Büyüme:**
- Ekonomik büyüme, bir ülkenin zenginliğinin zaman içerisinde artması demektir.
- Bir ülkede mal ve hizmet üretiminin artması, bireylerin temel ihtiyaçlarının karşılanması, sermaye birikiminin artması, yaşam kalitesinin yükselmesi, kişi başına düşen milli gelirin artması gibi unsurlar ekonomik büyümenin göstergeleridir.
- Ekonomik faaliyetler bir toplum için hayati bir öneme sahiptir; çünkü toplumsal ihtiyaçlar, sahip olunan ekonomik imkânlarla göre karşılanır. Bu nedenle ekonomik büyüme tüm ülkeler için temel amaçtır.

Toplumsal Gelişmenin UNSURLARI

- **b) Orta Tabakanın Genişlemesi:**
- Alt tabakadaki insanların yukarıya geçişlerinin kolaylaşması anlamına gelir.
- Orta tabakanın sayıca fazla olması ve bunların refah düzeyinin yüksek olması toplumda genel olarak dengeyi sağladığından toplumdaki çatışmaları, gerilimleri azaltan önemli bir etken olacaktır. Bu nedenle orta tabakanın genişlemesini sağlamak için adil gelir dağılımı, dengeli vergi politikası, bireylerin, konut, sağlık, eğitim vb. ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Böylece tabakalar ve sınıflar arasındaki yaşam biçimi, gelir düzeyi, eğitim düzeyi vb. alanlardaki uçurumlar (büyük farklar) azalarak toplumda birlik ve bütünlük daha kolay sağlanır.
- Özellikle gelişmiş ülkelerde orta tabaka geniştir

Toplumsal Gelişmenin UNSURLARI

- **c) Hukukun Üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları :**
- Bir toplumda toplumsal gelişmenin ortaya çıkabilmesi için ekonomik gelişme ve büyüme yeterli değildir.
- Sosyal, kültürel ve siyasal birtakım gelişmelerin de gerçekleşmesi gerekir.
- Bir ülkenin demokrasi ile yönetiliyor olması, buna paralel olarak demokratik kültürün toplumsal ilişkilere kadar yayılması, insan haklarını güvence altına alacak hukuksal bir düzenin tesis edilmesi ve son olarak hukukun üstünlüğüne dayanan bir siyasal sistemin kurulması toplumsal gelişmenin ekonomiden sonraki en önemli ayağını oluşturur.
- Dünyadaki gelişmiş ülkelere bakıldığında bu gelişmelerin tamamını hemen hemen gerçekleştirdiklerini görüyoruz.

TOPLUMSAL BÜTÜNLEŞME

- **Toplumsal Bütünleşme:**
- Toplumdaki fertlerin ortak duyguları, değerleri paylaşması, aralarında iletişimin, dayanışmanın yüksek olması insanların, kurumların bir arada bulunmasını sağlar.
- Toplumu meydana getiren maddi ve maddi olmayan öğelerin bir anlam belirtecek ve işleyen bir bütün olacak biçimde birbirini tamamlamalarına toplumsal bütünleşme denmektedir.

TOPLUMSAL ÇÖZÜLME

- Bir toplumda kültürün maddi ve manevi öğelerinin birlikte işleyen bir bütün oluşturacak şekilde birbirini tamamlayamamasına denir.
- Toplumsal bütünleşmenin tersi bir durumdur.
- Toplumsal çözülme ile toplumsal kurumlar arası işbirliği azalır, toplumun manevi değerlerine olan inanç zayıflar, toplumsal sorunlar artar.

TOPLUMSAL ÇÖZÜLMENİN NEDENLERİ

- Toplumsal çözümlenin temel nedenleri şunlardır.
- 1. **İş bölümü yetersizliği:** Toplumda cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, meslek vs. özelliklere göre işlerin verimli bir şekilde paylaşılamamasıdır.
- 2. **Örgütlenme yetersizliği:** Toplumsal yapıyla uyumlu örgütlerin oluşturulamaması, toplumsal kurumların çözümlenmesi, toplumu zor sorunlarla karşı karşıya bırakır ve çözülmeye sebep olur.
- 3. **Milli ve manevi değerlerin zayıflaması:** Toplumun bir arada tutan vatan sevgisi, tarih bilinci, din gibi değerlere olan inancın zayıflaması toplumsal çözülmeyi hızlandırır.

•

•

•

TOPLUMSAL ÇÖZÜLMENİN NEDENLERİ

- Sosyal ilişkilerde ve aile yapısında karşılıklı sevgi, saygı, bağlılık ve dayanışmanın zayıflaması.
- Din, vicdan ve ifade özgürlüğünün kısıtlanması.
- Toplumda iş bölümünün, sosyal farklılaşmanın gelişmemesi ve örgütlenme yetersizliği.
- İnsan haklarını güvence altına alan bir hukuk devleti anlayışının yerleşmemesi.

TOPLUMSAL ÇÖZÜLMENİN NEDENLERİ

- Çoğulcu demokratik yapıya geçilememesi.
- Birey ve sosyal grupların aynı toplumda yaşadıklarının bilincine varamamaları.
- Ekonomik istikrarsızlığın rüşvet, yolsuzluk gibi ahlaki sorunlara yol açması ve işsizlik sorununun çözilememesi.
- Orta sınıfın genişleyememesi, sosyal ve ekonomik tedbirlerle teşvik edilmemesi.
- Toplumsal kurumların değişime ayak uyduramaması.

TOPLUMSAL ÇÖZÜLMENİN YOL AÇTIĞI TOPLUMSAL SORUNLAR

- Hem ahlaki hem ekonomik hem de sosyal hayatın gündelik akışında bir çöküş meydana getirir.
- Suç oranları artar.
- Aile, eğitim, siyaset ve din gibi toplumsal kurumlar işlevsiz ve içi boş kurumlara dönüşürler.
- Sosyal adaletsizlik oluşur.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Milli gelir adaletli dağıtılmalı.
- Milli birlik bilinci uyandırılmalı.
- Kültürel değerlere sahip çıkılmalı.
- Orta tabaka genişlemeli
- Eğitime önem verilmeli, yatırım yapılmalı ve eğitim seviyesi yükseltilmeli.
- İş bölümü ve uzmanlaşma armalı.

ÖRNEK 1:

Aşağıdakilerden hangisi “toplumsal çözülme” kavramını açıklar?

- A) Yerleşik kurallardan farklı, yeni kuralların oluşması
- B) Bireylerin birbirlerinin çıkarlarını sınırlamaya çalışması
- C) Toplumsal kurallara karşı kayıtsızlığın yaygınlaşması
- D) Farklı değerlere sahip bireylerin bir arada yaşaması
- E) Geçici olarak eski toplumsal düzene dönülmesi

ÖRNEK 2:

Sosyal çözülmenin yaşandığı bir toplumda aşağıdakilerden hangisinin görülmesi beklenemez?

- a) Kurumlar arası dayanışma artar.
- b) Değerlere bağlılık azalır.
- c) Sosyal sapmalar başlar.
- d) Birincil ilişkiler yerini ikincil ilişkilere bırakır.
- e) Toplumsal kurumlara duyulan güven azalır .

(A)

ÖRNEK 3:

Aşağıdaki toplum modellerinden hangisinde sosyal çözülme görülür?

- a) İlkel yaşantıya bağlı kabile toplumlarında
- b) Korunma amaçlı birlik ve güç oluşturmuş bir toplumda
- c) Milli birlik ve beraberlik duygusunun zayıfladığı toplumlarda
- d) Kuvvetli inanç birliğine sahip toplumda
- e) Birlikte göç etmekte olan göçebe toplumda

ÖRNEK 4:

Aşağıdakilerden hangisi sosyal çözümmenin nedenlerinden biri değildir?

- a) Milli birlik şuurunun azalması
- b) Demokratik kurumlaşmanın yetersizliği
- c) Toplumsal işbölümünün sağlıklı olarak gerçekleşmesi
- d) Fırsat eşitliğinin sağlanamaması
- e) Toplumsal ihtiyaçların karşılanamaması

ÖRNEK 5:

Aşağıdakilerden hangisi toplumsal çözülmenin sonuçlarından biri değildir?

- a) Büyük kentlerde suç oranının artması
- b) Şiddet, alkolizm ve ruhsal bozuklukların artması
- c) Ortak inanç ve değerlerin azalması
- d) Toplumda güvensizliğin ortaya çıkması
- e) Birincil ilişkilerin artması

(E)